

zapreti, da ne morejo več po morju do Hercegovine tako, kakor do sedaj. To je bil prvi pa hudi udarec našim magjarskim in nemško-judovskim Turkom, pravi blisk iz jasnega neba. Obstanek njihovega gospodstva je sedaj edino še mogoč, ako Turki zmagajo, Slavjane potlačijo in jih zopet vprežejo v stari jarem 500letnega sužanstva. Da bi ovi res nekrščanski svoj namen dosegli, delajo sedaj na vse kriplje, psujejo in ščujejo na Srbe, kolikor jim je le mogoče; Turke pa hvalijo in v nebo povzdigujejo. Najhujši so Magjari. Ti so prepovali vsako pobiranje za turške Kristijane in so že mnogo najizvrstnejših Slavjanov zaprli: poslanca Miletiča, generala Stratimiroviča, pisatelja Markoviča, več uradnikov v Pančevi, Bački in Novem-sadu. Magjarski generali Tür in Klapka in drugi delajo za Turke. Pri Bjelini je bilo 700 turških vojakov, preoblečenih Magjarov, od srbskega generala Alimpiča ubitih ali ujetih. V Srbiji ščuvajo Karadžordževići zoper kneza Milana Obrenoviča, Črnogorce skušajo s Srbi spreti, v Bosnijo so poslali rogovilit med tamošnje Katoličane in so namenili pobirati podpise za pismo, v katerem bi naj ti izrekli, da hočejo, ali pod Turkom ostati, ali pod Avstrijo priti. Toda kakor iz Banjeluke iz gotovega vira poizvemo, je Magjarom vse spodletelo. Bodi jim! Vse njihovo in njihovih zaveznikov nemško-judovskih ustavakov razsajanje se bo na nič razkadilo — in menda skoro bo o njih v Avstriji veljalo: kdor visoko leta, nizko obsedi.

Cerkvene zadeve.

Posvečevanje nove cerkve bodo naš Milostljivi g. knez in škof opravljali v Fraubeimu v nedeljo 30. julija. Cerkva je popolnem iz nova pozidana na prostoru stare, katero so pred 2 letoma podrla. Nova cerkva stoji že više 30.000 fl.

Katoliška družba gospá djanske ljubezni v Mariboru je objavila dveleten račun, iz katerega poizvemo veselo novico, da se je požrtvovalna družba vkljub sedanji denarni stiski za 19 udov pomnožila. Dohodki so pred lanskim znašali 2055 gld., lani pa že 3199 gld. To je lep napredek! Med dobrotniki družbe najdemo zraven Milostljivega gospoda knezoškofa, ki dolagajo vsako leto 100 fl., rajno baroninjo Jožefo Lannoy, ki je sporočila 200 fl. in neko neimenovano dobrotnico z darom 200 fl. Glavnica znaša 5460 fl. Največje zasluge si je družba pridobila z nastanovljenjem koristnih šolskih sester v Mariboru, utemeljenjem sirotišča in podpiranjem ubogih otrok z potrebno obleko. Samo na sveti večer so milosrčne gospé vsako leto razdelile med otroke obutala in obleke v vrednosti više 300 gld. Bog plati!

Nove orgle v Zdolah so izvrstno in hvalevredno delo orglarskega mojstra v Žavcu, g. Fr. Naraks-a. Pri teh orglah je principal 8' iz an-

gleškega cina, flauta duodecima 3' iz navadnega cina, oktav 4' tudi iz navadnega cina, gamba 8' od C iz navadnega cina, trompete 8' iz cina ter prav čisto pojejo, flauta 4' iz orehovega lesa, bordon iz trdega lesa 8' odprt, mikstur cinast 2', kontrabas 16', oktavbas 8', kvintbas 6'; trompete, gamba in flauta 4' lesena, so ločene v klavirju; vsak spremec ima po 2 vlaka. Klavir obsega 54 tast; postava piščal je čudno modro urejena. Po sredi omare je most, po katerem se do vsake piščalke lahko pride. Mehanika je sprožna, živa, mehka in kaže posebno umetnost. Meh je le jeden, pa daje dovolj sape in ga lahke vsak fantič tlačiti; meh tudi ne škriplje in ne stoka, kakor marsikde, ampak gre tiho in gladko. Prišli so skušeni in zvedeni organisti, n. pr. gg. Kline, Tramšek, Cajhen, Mlakar, Kalinger in drugi ovega dela pregledovat, pa vsi so občudovali umetnost mojstra. Zato smemo z dobro vestjo priporočati vsem, ki želijo dobiti dobre orgle po nizki ceni, izdelovalca Zdolskih novih orgel. Adresa mu je: g. Fr. Naraks, orglar v Arnivasi nad Celjem, pošta Sachsenfeld. J. K.

Laška vlada s Prusko vred se močno jezi, da sv. Očeta toliko in sicer zelo imenitnih Katoličanov obiskuje, katerim potem Pij IX. v res čudovito krepkih besedah delajo pogum in srčnost, trdno stati za vero in pravice sv. katoliške Cerkve ter se ne ustrašiti nobenih napadov. Veliko pozornost je vzbudil govor, kojega so Pij IX. spregovorili odličnim Katoličanom, ki so iz Nemškega prišli v Rim zaradi papeževe tridesetletnice. Sv. Oče so z ozirom na grdo preganjanje sv. Cerkve na Pruskem rekli: „Bog je stvaril Cerkvo, zato jo ljubi, in ljubi toliko bolj, kolikor ona več trpi. Ljudje so vstajali zoper Cerkev, da bi nje ne pustili dalje. V takih nevarnostih prihaja Gospod Cerkvi na pomoč, zdaj z mehkiimi zdaj z ostrimi sredstvi, kakor nas uči zgodovina. Vselej pa je ljudi rabil, da na pomoč pride Cerkev. Tega najbolj dokazuje imate v svoji domovini, kjer jih je v žalost še dosti, ki se štejejo med tiste, ki jim je rečeno: inter vos dormiunt multi (med vami jih veliko spi). Pa milost Božja in Vaš izgled jih bota prebudila, da se ganejo in začno misliti, kakor Vi. Katoličani so močni združeni z sv. prestolom, ter se morejo vselej spustiti v duhovni boj z nasprotniki. Pri tem pa se jim je priporočati blaženej Devici; zakaj brez nje ne bodo tako lahko zmagali moči peklen-ske, ko neki vladarji, ganjeni od peklenjskih moči, vse počenjajo, samo da bi Cerkev premagali. Peklen-ske moči bi jim izročile odgoj otrok, peklen-ske moči jim navdajajo zatirati bogočastje. Vse to godilo se je že v Judeji pod kraljem Antiohom. Hotel je zatreti nauk, hotel odpraviti praznike; zagnal se je v svetišča in skušal jih pozapreti; namerjal je potlačiti prepoved o vživanju nekterih jedil. Vse to se ponavlja tudi dandanašnji proti Cerkvi Jezusovi.

Pa kako je umrl ta kralj? Ne delam nika-

koršne primere, moja želja je samo, naj bi se grešnik spreobrnul, preden ga doseže smrt. Bog mu bodi milostljiv. Na svetu je bilo vselej hudobnih ljudi, ki so bili protivniki veri Jezusovi; molimo k Bogu, da spreobrne današnje protivnike, in ponavljajmo to molitev vsak dan. Da bo nam ta molitev uslišana, vzdihnem k našemu nebeškemu Očetu, naj blagoslovi Vas in Vaše."

Gospodarske stvari.

Važnost mlatilnih strojev.

Med mnogimi stroji, ki se v novjšem času v kmetijstvu rabijo, zaslužijo gotovo mlatilnice veliko pozornost v tej stroki. Kako težko se dandanes zanesljivi in dobri delalci dobivajo, je gotovo vsakemu kmetovalcu znano. Večje zanesljivosti pa gotovo skoro nobeno delo ne zahteva, kakor ravno mlačenje, ki je le od delalca ali mlatiča odvisno, posebno pa ako gospodar sam ne more dela vedno nadzorovati. Kajti skušnje nas učé, da nezanesljivi delalci celó slabo mlatijo, v snopu še mnogo žita puščajo, katere kesneje pri premetavanju slame iz nje izpade, i popolnem v zgubo gre. Kolika zguba je to za gospodarja, posebno za onega, kateri ima mnogo žita, če je vse le na pol omlačeno! Malsikdo si bode mislil, da si namesto slabega delalca dobi lahko boljšega, ali vendar se mnogokrat pripeti, da gospodar odgnavši slabega delalca, potem brez delalca ostane, ako uže ne dalje časa vsaj za nekoliko; kajti dobrega delalca povsod iščejo, i takih uže tako pomanjkuje.

Druga velika zapreka kmetijskega napredka je pa tudi velika plača, kakoršno delalci zahtevajo. Dober delalec hoče biti dobro plačan, slab delalec pa ne zasluži še one plačene, katera se mu da. Vsemu temu se z mlatilnicami lahko pride v okom. Kajti v kratkem času so se ti stroji tako zboljšali, da je mogoče žito prav dobro in po ceni omlatiti. Poleg tega je pa tudi še to velike važnosti, da se delo celo hitro opravlja, kar je gotovo dandanes zaradi pomanjkanja denarjev i časa velike vrednosti. Na Angleškem so uže leta 1843 imeli mlatilnice, katere so gonile parne sile. Kasneje l. 1849 je začel te stroje izdelovati tudi Clayton in Shuttleworth v Pragi.

To se ve, da mlatilnice z parnimi stroji niso za našega posestnika, ker so predrage. Tak stroj velja do 5000 gld in omlati na dan 600—800 vaganov. Vendar ako se mnogo občin združi, se tudi ti stroji kaj dobro izplačajo; tega dokaz nam je posebno na Ogrskem, kjer ima uže veliko občin take stroje. Tudi na Goriškem imamo dve taki parni mlatilnici, in posestnik je prav zadovoljen, ker se mu prav dobro izplačuje. Za naše posestnike mnogo boljše so ročne mlatilnice; te goni človek, in na dan 30—40 vaganov žita omlati. Pod vrsto te mlatilnice je več sistemov; med temi se posebno odlikuje ameriški sistem, ki se izde-

luje na Švicarskem. Mlatilnice tega sistema so majhne, prav nježno in močno izdelane. Tako lahko se gonijo, da tudi bolj slabe ženske delo lahko opravljajo. Kar se mlačenja tiče, spravlja ročna mlatilnica zrno prav dobro in čisto iz klasja, tudi slame ne trga nego le malo zmečka. Ta stroj se rabi z najboljšim vspehom ter ga iz prepričanja vsakemu priporočujemo. Koliko da se na dan omlati, odvisno je se vé da najpopreje od delalnih močij, katere stroj gonijo in katere žito v stroj pokladajo. V obče se računajo pri stroju tri delalne moči; eden goni stroj, drugi žito vanj poklada in tretji odstranjuje slamo in omlačeno žito.

Stroji, kateri imajo mahalna kolesa, nekoliko hitreje delajo; tak stroj velja 132 gld. Mlatilnice brez mahalnih koles veljajo le 116 gld. Ako se pomisli, da tak stroj omlati na dan 30—40 vaganov, ako se obzir jemlje na to, da ne zahteva mnogo delalnih močij, in ako v poštev vzamemo tudi to, da je žito popolnem čisto omlačeno, i da gospodar dobi mnogo več, kakor pa, če ga mlatijo mlatiči, gotovo ti stroji zaslužijo, da jih vsem občinam, večim gospodarjem in združenim malim posestnikom iskreno priporočamo.

„Gosp. list.“

Koliko je stelja vredna v denarjih? Vrednost stelje se ravna po tem, kolikor ima v sebi takih tvarin, katere so rastlinam potrebne, da dobro rastejo in zaželeni sad rodijo. Take tvarine so posebno tri. Učenjaki imenujejo prvo dušec (Stickstoff), drugo fosforovo kislino, tretjo pa kalij. Čem več je tedaj takih tvarin v stelji, tem boljša je, tem več ja vredna. Po najnovejših preiskavah zadržuje slama v sebi, po odstotkih ali procentih % računjeno, 0.5 % dušeca, 0.23 % fosforove kisline, 0.82 % kalija. Bukovo in hrastovo listje ima v sebi 1.0 % dušeca, 0.3 %, fosforove kisline, 0.31 % kalija. V mahu najdemo 1.2 % dušeca, 0.76 % fosforove kisline in 0.48 % kalija. Borovo igličje kaže 1.3 % dušeca, 0.15 % fosforove kisline in 0.12 % kalija. Smrekovo igličje v sebi zadržuje 1.5 % dušeca, 0.16 % fosforove kisline in 0.21 % kalija. Jeden kilo dušeca v stelji je vreden 60 kr., 1 kilo fosforove kisline 20 kr. in 1 kilo kalija 15 kr. Po tem takem je kubičen meter slame za steljo vreden gledé dušeca 23 kr., gledé fosforove kisline 3 kr. in gledé kalija 8 1/2 kr. skupaj 34 1/2 kr. Kubičen meter listja je vreden gledé dušeca 40 kr., gledé fosforove kisline 4 kr. in gledé kalija 2 1/2 kr. skupaj 46 1/2 kr. Mahu kubičen meter je vreden gledé dušeca 60 kr., gledé fosforove kisline 8 kr., in kalija 8 kr. skupaj 76 kr. Borovega igličja kubičen meter je vreden 91 1/2 kr. gledé dušeca, 2 1/2 kr. gledé fosforove kisline, gledé kalija pa 2 kr. Največ vreden je kubičen meter smrekovega igličja, namreč gledé dušeca 1 fl. 13 kr., gledé fosforove kisline 6 kr. in kalija 2 1/2 kr. skupaj 1 fl. 21 1/2 kr. Ako sedaj 5 kubičnih metrov